

AUTYZM I ZESPÓŁ ASPERGERA - JAK ROZPOZNAĆ OBJAWY?

Autyzm i zespół Aspergera to poważne zaburzenia rozwojowe związane z wrodzonymi lub nabytymi dysfunkcjami układu nerwowego. Ujawniają się do ukończenia przez dziecko 3 roku życia. Występują w społeczeństwach na całym świecie, lecz ich przyczyn nadal dokładnie nie poznaliśmy. Hipotezy dotyczące źródeł uszkodzenia centralnego układu nerwowego podają: przyczyny genetyczne, zanieczyszczenie środowiska, wiek rodziców, przebieg ciąży, zakażenie wirusami. **Jak dotąd nie stwierdzono z całą pewnością, co dokładnie wywołuje autyzm.** Autyzm i zespół Aspergera są całościowymi zaburzeniami rozwojowymi, tzn. dysfunkcje są obecne we wszystkich aspektach myślenia i zachowania.

Dzieci prawidłowo rozwijające się, około 6 tygodnia życia odpowiadają uśmiechem na uśmiech, nawiązują kontakt wzrokowy. W wieku 9-15 miesięcy reagują na własne imię, podążają za gestem, wskazują przedmioty, dzielą się uwagą. Zaś w wieku 16-18 miesięcy potrafi bawić się w udawane czynności.

U dzieci ze spektrum autyzmu niepokojące symptomy można zauważyć już w 1. roku życia. Niemowlę nie patrzy na rodzica, obserwuje częściej przedmioty niż ludzi, nie podaje zabawki, nie wskazuje przedmiotów lub osób, bawi się w samotności, nie reaguje na swoje imię.

Osoby z autyzmem zupełnie inaczej odbierają świat. Bodźce docierające do mózgu są analizowane wybiórczo. Często występują zakłócenia w odbiorze wrażeń zmysłowych np.:

- Niewrażliwość na ból, chłód, nieodczuwanie głodu
- Nadwrażliwość w obrębie jamy ustnej, nieakceptowanie pewnych smaków, niechęć do zabiegów kosmetycznych

- Odmienna wrażliwość na dotyk. Głaskanie, przytulanie jest odbierane jako nieprzyjemne, często drażnią zakładane ubrania
- Nadwrażliwość na dźwięki: hałasy na przerwie, muzyka, darcie kartki mogą wydawać się groźne i uniemożliwiają skupienie
- Nadwrażliwość na światło

Otoczenie pełne bodźców, które dla zwykłego dziecka pozostają niezauważone, wydaje się wrogie i niebezpieczne.

Dużym problemem jest niemożność skupienia uwagi, brak spontanicznego naśladowania oraz dziwne zachowania-stymulacje.

Prawidłowo rozwijające się dziecko rozpoznaje stany umysłu innych ludzi. Pozwala to na właściwe zachowania w różnych sytuacjach. Rozumie żarty, wie, że jak ktoś płacze to trzeba pocieszyć. Dzieci z całościowymi zaburzeniami najczęściej tego nie potrafią i nie wiedzą jak się zachować. Są zdezorientowane i przestraszone lub zachowują się dziwnie i nieadekwatnie do sytuacji (są obojętne, gdy komuś przydarzy się coś złego, bez ogródek wypowiadają komentarze itp.)

Cechą, którą najczęściej określa się autyzm, jest osłabienie kontaktu ze światem zewnętrznym. Właśnie izolacja, zamknięcie w swoim świecie, ucieczka od wszelkich prób kontaktu są problemem dla dziecka i najbliższych mu osób.

Zachowania które mogą wystąpić u osób z autyzmem w różnych kombinacjach i stopniu natężenia:

- Brak spontanicznego udziału w zabawach grupowych
- Brak kontaktu wzrokowego lub bardzo ograniczony, unikanie patrzenia w oczy.
- Nieodczuwanie strachu w sytuacjach zagrożenia
- Napady śmiechu nieadekwatnego do sytuacji
- Napad złego nastroju, wpadanie w rozpacz bez wyraźnego powodu

- Niewrażliwość na ból
- Pozostawanie w samotności, chęć trzymania się na uboczu
- Unikanie przytulania
- Oddawanie się dziwnym i powtarzalnym zabawom
- Kręcenie przedmiotami
- Nadmierna lub skrajnie ograniczona aktywność fizyczna
- Zbytne przywiązanie do przedmiotów
- Powtarzający się upór przed zmianami rutyny, sztywne przywiązanie do zwyczajów (droga do szkoły, kolejność porannych czynności)
- Echolalia- powtarzanie zasłyszanych słów lub zdań bez intencji nawiązania rozmowy
- Brak reakcji na hałas lub nadmierne reagowanie
- Wskazywanie palcem zamiast słów
- Nieumiejętność nawiązywania i podtrzymywania rozmowy
- Powtarzanie pewnych ruchów np. machanie rękami, stukanie palcami
- Nieumiejętność zabawy w udawanie (w lekarza, sklep)
- Brak mowy lub jej opóźnienie

Rozpoznanie i diagnoza autyzmu to złożony proces. Jest efektem obserwacji i spostrzeżeń zespołu specjalistów. Poza lekarzem, niezbędna jest konsultacja neurologa, psychologa, psychiatry oraz innych specjalistów, którzy mogą wykluczyć inne zaburzenia.

ZESPÓŁ ASPERGERA uważana jest za łagodną postać autyzmu. Jest również całościowym zaburzeniem, jednak mowa dziecka rozwija się prawidłowo. Około 2 roku życia dziecko celowo używa słów.

OBJAWY:

1. Zachowania społeczne;

Dziecko

- Nie potrafi nawiązać kontaktu z rówieśnikami, nie przejawia takiej potrzeby
- Nie potrafi właściwie interpretować zachowania innych ludzi
- Nie odczytuje emocji innych osób
- Mimika twarzy bywa dziwna i dość ograniczona

2. Język

- Mowa może rozwijać się prawidłowo
- Dziecko często rozumie wypowiedzi dosłownie, nie odczytuje różnych znaczeń słowa, podtekstów, ironii, żartów
- Wymowa bywa odmienna: dziwny akcent, ton wypowiedzi

3. Zainteresowania

- Wąskie, wysepkowe(dinozaury, auta, rasy psów, rozkłady jazdy..)Ulubiony temat jest dominującym przedmiotem rozmów i działań, wypełnia czas wolny.
- Przymus powtarzania jakiegoś ciągu czynności np. układanie zabawek w sztywnej kolejności. Przerwanie tego schematu wywołuje płacz.

Encyklopedyczna wiedza na temat planet lub życia owadów, czy też zaskakujące operowanie liczbami i pamięć do dat wprawiają w podziw rodziców, znajomych i rówieśników dziecka. Może ono stać się rodzinną gwiazdą i przy każdej okazji dzielić się najnowszą wiedzą. To, że dziecko interesuje się czymś, ma własne fascynacje, samo w sobie jest jak najbardziej normalne. Problem zaczyna się wtedy, gdy tendencja do fascynacji realizowana jest wyłącznie w samotności, wyklucza dziecko z innych działań, powoduje przymus działania.

Warto zachęcać dziecko do poznawania świata poza dziedziną własnych fascynacji, Proponować zabawy, przedmioty, książki, filmy. Z drugiej strony nie należy zabraniać dziecku realizacji swoich zainteresowań, mogą mieć ważne znaczenie dla jego życia: ułatwiać rozmowę, dawać poczucie wartości, odprężyć.

Bibliografia:

Porady lekarza rodzinnego- autyzm i zespół Aspergera